constantin virgil

gheorghiu

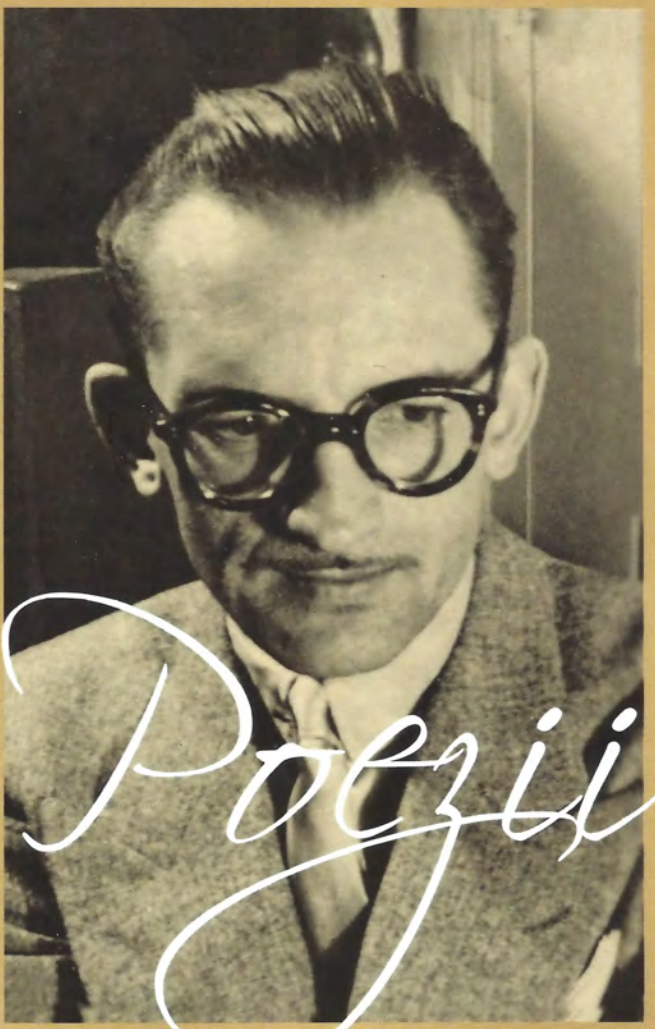

Poezii

CONSTANTIN VIRGIL
GHEORGHIU

Poezii

Portretul poetului C.V. Gheorghiu
realizat de R. Rybiczka

CONSTANTIN VIRGIL
GHEORGHIU

Poezii

Viața de toate zilele a poetului
Caligrafie pe zăpadă
Armand Călinescu
Ceasul de rugăciune

Ediție îngrijită de
Gheorghiță Ciocioi

editura Sofia
București

Coperta: Mona Velciov

Prezenta antologie cuprinde plachetele de versuri publicate de Constantin Virgil Gheorghiu înainte de exil: *Viața de toate zilele a poetului*, Editura Cartea Românească, București, 1937; *Caligrafie pe zăpadă,* Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol al II-lea", București, 1940; *Armand Călinescu,* Editura Socec, București, 1940; *Ceasul de rugăciune,* Editura Națională Gh. Mecu, București, 1942.

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GHEORGHIU, CONSTANTIN VIRGIL
Poezii: Viața de toate zilele a poetului, Caligrafie pe zăpadă, Armand Călinescu, Ceasul de rugăciune / Constantin Virgil Gheorghiu; ed. îngrij. de Gheorghiță Ciocioi – București: Editura Sophia, 2023
ISBN 978-973-136-908-2

I. Ciocioi, Gheorghiță (ed.)

821.135.1

POEZIA LUI CONSTANTIN VIRGIL GHEORGHIU

Constantin Virgil Gheorghiu (n. 9 septembrie 1916, Războieni, Neamț- d. 22 iunie 1992, Paris), autorul celebrului roman *Ora 25* – apărut la Paris în 1949 și publicat în aproape toate limbile lumii –, va debuta, în 1937, ca poet în *Bilete de papagal*. Poeziile sale vor fi incluse, în același an, în volumul *13 poeți – 13 poezii de dragoste*, sub îngrijirea lui Ovid Caledoniu.

În fapt, până la debutul oficial și încadrarea în lumea literară bucureșteană interbelică, Gheorghiu își începuse activitatea publicistică în 1934, în revista *Crai nou* a Liceului militar „Regele Ferdinand I" din Chișinău și la *Luminătorul*, gazetă a Mitropoliei Basarabiei. Va colabora apoi la suplimentele literare ale ziarelor *Universul*, *Adevărul* și *Viața li-*

terară. Apropierea sa de Tudor Arghezi (care îi va prefața mai târziu o carte de reportaje) avea să însemne, practic, introducerea definitivă a lui C.V. Gheorghiu pe făgaș literar.

Gheorghiu a fost, așadar, înainte de exilul său, nu doar un jurnalist recunoscut (ținea o interesantă rubrică de *fapte diverse* în mai multe ziare bucureștene de primă mână), publicist, reporter de front, romancier (volumul *Ultima oră* va anticipa cariera lui pe tărâm romanesc din anii ce vor urma), ci și un poet apreciat.

În 1937, anul debutului său în *Bilete de papagal,* îi va apărea – la *Cartea Românească* – și prima plachetă de poezie, *Viața de toate zilele a poetului*, deschisă cu un poem închinat tatălui său, din care răzbate regretul pentru paradisul pierdut al copilăriei. Cartea s-a bucurat dintru început de atenția lui George Călinescu, *Adevărul* din 26 martie 1937 anunțând că în suplimentul său literar de pe ultima săptămână cunoscutul critic „face analiza volumelor de poezii ale d-lor Ion Pillat (*Caietul verde*), Aurel V. Sanger (*Cartea sonetelor*) și Virgil Gheorghiu (*Viața de toate zilele a poetului*)".

Curentul lui Pamfil Șeicaru dedică volumului apărut un articol pe larg (sâmbătă, 8

mai 1937), considerându-l „prima recoltă a lui Gheorghiu, destul de îmbelșugată pentru anii puțini la număr pe care-i are, recoltă ce ne îndreptățește să așteptăm de la dânsul altele și mai mănoase. Poemele care alcătuiesc volumul aduc în primul rând mărturia unei sensibilități mari, bolnăvicios de mari, dusă până în marginea suferinței. Versul său e firesc și nemeșteșugit. Dacă din mersul lui tărăgănat, istovit, nu s-ar desprinde ritmul tânguios al unui cântec, ai crede că merge cu pas profan de proză. Poetul cântă, ca să nu plângă, își duce resemnat și fără semeție destinul, ca pe-o cruce. Nu se revoltă, nu se împotrivește. N-ar fi vrut, poate, să fie așa. Dar acum, că a fost, îi e drag și așa: *Așa a fost de la Dumnezeu:/ Sufletul meu/ Altminterelea ca celelalte să fie...* Primele dureri și bucurii ale lui Gheorghiu se înfiripă în volumul dat în versuri pline de candoare precum cele din *Jurnalul poetului de șapte ani...*"

Patria (nr. 461, 1938) consideră debutul lui Gheorghiu ca fiind datorat însă poetului I. Valerian (evocat mai apoi în mai multe rânduri de Gheorghiu în scrierile sale): „Poet, timid ca toți poeții de talent... Îndrăgostit de stele și năuc, a plecat dintr-un liceu militar în disciplina căruia nu se putea înca-

dra din pricina defectului de construcție sufletească ce-l făcuse poet, uitându-și pantofii într-un vagon de clasa a IlI-a. Așa a venit să cucerească Bucureștii, cu inima plină de speranțe, cu talent și cu buzunarele doldora de manuscrise. Poetul mai vârstnic I. Valerian i-a întins o mână de ajutor. Așa Const. Virgil Gheorghiu a apărut cu prima plachetă de versuri *Viața de toate zilele a poetului* care l-a impus atenției ca pe un poet de mare viitor. Acum, poetul pregătește o nouă plachetă de elegii care va apărea în scurtă vreme".

Amintind de *Viața de toate zilele a poetului,* Aurel Marin, în *Gazeta Transilvaniei* (nr. 40, 1942) vorbește despre versurile lui Gheorghiu ca fiind o „poezie de sfiiciuni, moliciuni și rugăciuni [...]. Materialul liric este restrâns, adesea simple notații impresioniste, dar de o ingenuitate cuceritoare [...]. Viziunea lumii e copilărească, paradisiacă, moartea e considerată ca un incident fără urmări; natura e invocată să acopere, fie și cu cele mai pure petale și armonie, totul, într-o împăcare desăvârșită".

În 1940, C.V. Gheorghiu publică cel de-al doilea volum de versuri al său – *Caligrafie pe zăpadă* –, care va fi încununat cu *Premiul pentru scriitorii tineri* al *Fundațiilor Regale.*

Curentul din 18 martie 1940 anunță vestea premierii cărții *Caligrafie pe zăpadă* cu entuziasm, amintind că *Fundația pentru literatură și artă „Carol al II-lea"* va pune imediat sub tipar volumul, „urmând să apară în cel mai scurt timp". Pe 21 aprilie 1940, *Curentul* își înștiințează din nou cititorii că placheta *Caligrafie pe zăpadă* „va apărea în vitrine pe 1 mai". Dacă în *Dreptatea* (12 martie 1937), V. Ghețea scrie despre *Viața de toate zilele a poetului* că „regretă terminarea rapidă a lecturii, volumul fiind „unul mult prea mic", deși „se identificase pe deplin cu poetul" – *Caligrafie pe zăpadă*, volumul premiat – cu toate că nu era vorba de o plachetă mai întinsă decât prima –, e considerat de critica literară a vremii unul diversificat tematic. Despre noua carte a poetului, ziarul *România* din 12 iunie 1940 scrie că „Fundațiile Regale au făcut una dintre cele mai fericite alegeri, încununând cu laurii premiului cartea domnului Virgil Gheorghiu, care este unul dintre cele mai talentate condeie ale generației tinere. Un vers cald, domol, de dureroasă elegie predomină în toată cartea. O atmosferă impregnată de elegie și material tradiționalist, redat într-o formă modernistă, sunt caracteristicile principale ale poeziei de mare sensi-

bilitate și talent a domnului Constantin Virgil Gheorghiu".

România (23 iunie 1940) vorbește despre *Caligrafie pe zăpadă* ca fiind o carte de versuri „în care sensibilitatea jammesistă[1] dă culori simpatice lucrurilor și sentimentelor simple". Își exemplifică aprecierile critice la noua apariție prin versurile:

De-ai ști cât mă doare fuga aceasta prin
povești
Cu pulpana pieptului desfăcută!
Tu mă cerți că sărut gura fetelor zvăpăiate
Și mâinele lor de cucută.
Ești dezolat că, leoarcă de cântec,
Sărut genunchii ploii
Și mă trag scaieți – haimanale – de
poalele mantăii[2].

Cu toate acestea, autorul articolului „Crestături" (nesemnat) din *România* consideră versurile lui Gheorghiu ca fiind poeme „pe care le putem numi tinere și scrise de tineri".

În virtutea credinței sale creștine, Gheorghiu va condamna public asasinarea lui Armand Călinescu (21 septembrie 1939), închi-

[1] Francis Jammes (1868-1938), cunoscut poet francez, de influență verlainiană în tonurile versurilor sale.

[2] *De-ai ști, Caligrafie pe zăpadă*, Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol al II-lea", București, 1940, p. 9.

nând chiar un poem memoriei omului politic – *Armand Călinescu* (Ed. Socec, București, 1940). Reacțiile în presă față de atitudinea lui Gheorghiu, la apariția minusculei plachete, vor fi împărțite în funcție de opțiunile politice ale epocii, poetul fiind contestat virulent de confrații săi de dreapta (episodul dat va fi zugrăvit cu lux de amănunte în *Memoriile* sale).

Ultima plachetă de versuri a lui Gheorghiu, de dinaintea exilului său, *Ceasul de rugăciune* (Ed. Națională Gh. Mecu, București, 1942) se va bucura de o mai bună primire în lumea literară prin comparație cu cele anterioare. Se vorbește de acum de maturizarea deplină a poetului. Astfel, George Sbârcea, în *Curentul* (1 ianuarie 1942), semnalează noua apariție entuziast în articolul *Anul literar și ceea ce rămâne după el*: „D. Constantin Virgil Gheorghiu îmbogățește lirica românească cu șase poeme înmănuncheate într-o plachetă: *Ceasul de rugăciune*". Aurel Marin, în cronica sa literară din *Gazeta Transilvaniei* (nr, 40, 24.V.1942), consideră placheta drept „poezie de război", amintind, în context, de mari oameni de litere ai timpului care s-au aplecat asupra liricii în cauză: Lucian Blaga și Camil Petrescu. Versurile din *Ceasul de rugăciune*, după Aurel Marin, mărtu-

risesc „nu numai o sforțare lăudabilă de a ne prezenta o lume nouă, ci un început de eliberare dintr-o versificație manierată" – Virgil Gheorghiu meritând a fi urmărit „pentru candoarea pe care știe să o pună în poeziile miniaturale". „Camarazii de arme ai viteazului poet – subliniază Aurel Marin – nu mai sunt oameni; ei gândesc și se mișcă întocmai ca heruvimii și serafimii".

Pericle Martinescu, în *România literară* (nr. 1, 18-24 ianuarie 1995), va mărturisi că l-a cunoscut îndeaproape pe Gheorghiu înainte de război „ca poet, iar mai apoi ca reporter de mare clasă", fiind surprins oarecum că în paralel cu strălucitoarea sa carieră literară de mai târziu, în deceniile de pe urmă, C.V. Gheorghiu se va consacra sacerdoțiului, devenind slujitor al bisericii românești „Sfinții Arhangheli" din Paris.

Regretabilă confuzia – de după 1990 – între doi poeți români ce au abordat o lirică destul de diferită nu doar stilistic: Constantin Virgil Gheorghiu și Virgil Gheorghiu (n. 1903, Roman-d. 1977, București). Ultimul, rămas în țară, va fi nevoit, după o perioadă în care nu va avea dreptul de a publica, să facă o serie de compromisuri în poezia sa – altfel, una bine primită de critica literară.

Dacă Constantin Virgil Gheorghiu este cunoscut mai degrabă ca un prolific romancier al exilului românesc postbelic – fiind de departe socotit ca cel mai tradus scriitor român din toate timpurile –, poezia sa, rămasă într-un nemeritat con de umbră, retipărită acum după mai bine de opt decenii, ar putea reîntregi cititorului de astăzi portretul celui care s-a numit până la trecerea sa la cele veșnice, în 1992, „poetul lui Hristos și al României".

Consecventă în lucrarea de realizare a „integralei Gheorghiu", Editura Sophia, prin publicarea celor patru plachete de versuri – apărute în 1937-1942 – șterge astfel colbul uitării de pe filele îngălbenite de vreme ale poeziei sale interbelice, redându-le în acest chip iubitorilor operei exilatului român. Împlinind prin aceasta, fără doar și poate, dorința-testament de părtășie spirituală cu semenii a poetului Gheorghiu – mărturisită într-unul din poemele sale[3]: *Și pentru toți am scris/ Și peste toți am scuturat din sufletul meu/ Câte-o petală de vis...*

Gheorghiță Ciocioi

---

[3] *Scrisoare tatii, Viața de toate zilele a poetului*, Ed. Cartea Românească, București, 1937, p. 8.

VIAȚA DE TOATE ZILELE A POETULUI

SCRISOARE TATII

Uită amărăciunile de altădată
Și toate nopțile de nesomn, tată.
Am fost supărarea casei, e drept.
Dar iartă-mă pentru zbuciumările
Și sfătuirile îngrijorate
Din fiecare noapte,
În care la fereastra voastră
Era lumină până târziu,
Neliniște și șoapte.
Uită toată supărarea care
Ți-a tulburat zilele de sărbătoare.
Uită și-mi iartă nevrednicia:
Mi-a fost dragă, tată, poezia,
Cum nu știu să mai fi fost cândva dragoste...
Și ziua și noaptea întreagă până târziu,
Cu capul plecat între mâini,
Fără să știu,
Cu obrajii dogoriți de văpaia cerului
Am încercat a făuri frumuseți duioase
Și-a împleti cu condeiul,
Din toate durerile și-amărăciunile mele
De copil
Poezii frumoase.

Și dragostea ta, tată, am cântat-o eu,
Și dragostea mamei,
Și glasul tău din altar,
Și bunătatea lui Dumnezeu.
Toate, tată:
Și rodirea câmpului
Și sănătatea vitelor,
Și gândul fraged al firului de iarbă crudă,
Și tihna servitorilor...
M-am rugat și pentru Vasile
Care-a murit de multă trudă,
Și pentru Grigore care
M-a învățat să merg călare,
Și pentru toți am scris,
Și peste toți am scuturat din sufletul meu
Câte-o petală de vis.
Pentru păsările care mor înghețate
Iarna pe undeva pe departe
Și pentru puișorii de aur ai gâștei
Pe care-i mănâncă dihorul noaptea.
Pentru băiatul lui nenea Petrache, Ion,
Care-a murit atacat de carte.
Pe toți i-am cântat în poeziile mele
Pe care le-am strâns într-o carte
Ce ți-o trimet azi spre iertare
Tată, ție.
Și uită supărarea și amărăciunile
Ce ți le-am făcut.
Așa a fost de la Dumnezeu:
Sufletul meu
Alminterelea ca celelalte să fie
Și mâna mea să scrie numai poezie...

Ia cartea asta și iartă-mi neputința
De-a nu fi fost ca toată lumea
Și toate chinurile și amărăciunile
De altă dată
Uită-le, tată.

JURNALUL POETULUI DE ȘAPTE ANI
(fragment)

I.

Azi am împlinit șapte ani. Sunt
Iar bolnav și mama îmi dă doctorii.
La geam a înflorit liliacul.
N-am să mă duc la școală până la Florii.

Doctorul are ochelari de beteală.
Grigore, servitorul, mi-a trimis o păsărică
albastră
Prin mama. Fiindcă era așa de frumos afară
I-am dat drumul să zboare pe fereastră.

II.

Azi, tătucu a adus trăsura cea nouă
De la lemnar; aș vrea
Să am un cal negru, în frunte
Cu o pată albă ca o stea.

Tot azi a înflorit trandafirul pe cerdac
Și mămica mi-a dat dulceață de gutui.

Câinele nostru e bolnav și stă pe scări.
Din linguriță cu dulceață i-am dat jumătate lui...

III.

Am răcit ieri și am fost toată
Vremea bolnav în casă.
Tușesc puțin și beau ceai de romaniță
Luna samănă sara cu un pantof de mătasă.

Dimineață am desenat cu creionul
Vișinii, casa noastră și portița.
Pe urmă am plâns cu capul în pernă pentru
păpușa
Căreia i s-a ars lângă mașina de spirt rochița.

IV.

Azi e Duminică. Am fost la biserică
Îmbrăcat cu hăinuțele cele nouă.
Ticuța a spart cănița și-o farfurie;
Mama a iertat-o însă pentru amândouă.

Pe urmă a venit la noi domnișoara învățătoare.
Degetele ei miros frumos a liliac.
Eu am cetit singur Povestea lui Robinson Crusoe
Toată după amiaza pe cerdac.

V.

Tata a cumpărat un iepure de la un vânător.
Pe capul de catifea i s-au uscat
Picăturile de sânge. Mi-e așa de milă
Că am plâns pe botul lui și l-am sărutat.

La masă n-am vrut să mănânc nimic.
Mama a spus că-s mofturos și m-a certat.
Eu am mințit că nu mi-e foame,
Dar în sufletul meu mă gândeam la iepurașul
împușcat.

VI.

Azi pisica a prins un puișor
De vrabie și l-a mâncat.
Eu i-am strâns în pumn toate
Penele moi și le-am sărutat.

Deasupra hambarelor zboară, mereu,
O păsărică așa de jos că o poți ajunge.
Poate că ea este chiar mama puișorului mort
Care îl caută pe dânsul și plânge.

VII.

Azi am fost în pădure cu Grigore.
Printre crengile verzi zburau păsărele.
Când am venit înapoi servitorul a spus
Că sunt hultani cari se hrănesc numai cu ele.

Sara am lăsat ceaiul să se răcească pe masă.
Caseta mea s-a stricat dar nu mi-am numărat
banii.
Mama a zis că-s bolnav, eu însă mă gândeam
La păsărelele cu care se hrănesc hultanii.

MĂRTURISIRE

Tilincile cântecelor mele scuturate
Pe hârtie nu sunt frumoase toate...
Și totuși odată, un băiat de țăran, tată,
Plecat pe la școli poate
Cu crucea orașului în spate,
Va plânge într-o sară aici
Deasupra poeziilor mele mici
Pentru truda plugurilor care
Răstoarnă brazdele pe ogoare
În satul cu numele scris cursiv
Numai în actele mele de notarul bețiv...

Are să-și aducă aminte de livezile
Pe care pasc noaptea cirezile
Luceferilor și la ei,
De părul cu miros frumos ca de tei
Al unei fete moarte de atac
În luna când înfloresc merii și tufele de liliac...
Și-n sufletul lui el are să priceapă
Că poetul care dezgroapă
Aici, fluierul doinei, murdar de plâns și noroi,
Poartă ca și el îngerii durerilor, goi,
Pe umeri în orașul cu trotuarele ude...

Are să ghicească pe-aproape pieptul meu mic
– de-atâtea trude
Cu toamnele celor optsprezece ani scuturate
Prea devreme,
Și are să mă îmbrățișeze cu lacrămile lui toate
În cartea asta cu poeme
Scrisă de mâinele mele sara, chinuit, anume
pentru ei,
Acei cari poartă ca mine sub pieptar
Iconițele plânsului primite în dar...

CÂNTEC

Se cerne liliacul pe prispă; tufănelele au gâturile moi.
Ana, cântă tu așa cum știi ceva trist de la noi...

Îți voi cădea s-ascult
Cu capul în poală,
Va ninge luna pe umeri-ți goi,
Vor plânge florile petală cu petală,
Tu spune și cântă-nainte ceva de demult...

Spune-mi de liturghiile lungi
În bisericuțe de lemn,
De dascăli ce cântă pe nas,
De preoți bătrâni și 'ncovoiați de vremi.

Ana! spune-mi de tata,
De mama, de dascălul Manoliu,
De copilăria mea spune
Și cântă de satele-acele de munte...

Spune-mi povestea cu tatăl și fiu,
Cântă și spune de oamenii care
Muncesc din zori până-n sară.

Spune-mi de truda și resemnarea
Plăvanilor la jug.
Povestește-mi despre ciobani,
Despre găini și ființe mici povestește.

Spune-mi ceva despre ogrăzile-n care
Dimineața cocoșii dezleagă zorile amare
Și rațele ciugulesc roua stelelor din iarbă.
Spune-mi despre cântecul plugarilor,
Despre răzvrătirea țăranilor
Întoarsă cu plugul în brazdele grele;
Despre ceasurile când se lasă amurgul
Și pleacă departe cocorii (visurile mele).
Despre copii care pasc vitele pe dealuri
Spune-mi, despre tăietorii de lemne,
Despre hoțiile de noapte,
Despre apele ce se chinuiesc între maluri,
De carele ce scârție de povară
Spre sară, din gândurile oamenilor chinuiți
Spune-mi... Luceafărul să răsară
Să-ți cad cu capul plângând în poală...
Spune și cântă, Ana:
Liliacul se cerne pe prispă parcă ultima oară...

CAMARADUL MEU DE BANCĂ

Nu era greu la şcoală.
Cărţile aveau poezii frumoase.
Cum să stea el însă
Fără fântâni şi fără pădure?

Îşi aducea aminte
De ogoarele lor prăfoase,
De dealul unde se împlânta
Sara luna ca o secure;

Se gândea la pletele secarei
Pieptănate de ploaie,
La pădurile cu picioarele groase
Ca ale dulăilor, – dar cine ştia?

În oraş copacii rămăseseră goi...
Cu el adusese de-acasă o căciulă de oaie
Şi sara plângea singur
Cu obrajii îngropaţi în ea...

ALMANAH

Ca să aibă Ticuța de cetit acasă
Am migălit almanahul ăsta cu poze.
Pe copertă un Moș Crăciun
Cu ciubote de cerneală și mustățile roze.

Pe cap Moșului i-am pus o căciulă
Făcută din cărbune și tuș.
(Mâinele le ține în buzunare,
Fiindcă n-am avut culoare pentru mănuși)

Cum deschizi apoi cartea, apare
Un înger cu aripele dc bumbac.
Ochii îi sunt desenați cu creion chimic
Că altfel n-am știut să-i fac.

În picioare i-am așezat însă
Sandale din poleială de ciocolată.
Nori i-am făcut din fum de tămâie
Și câteva scame de vată.

Zodiacul și căluții de lemn
Sunt zugrăviți în culori.
Unde nu ajungea vopseua
Puneam cuvinte sau flori.

Până la ultima filă le-am așezat toate
încât n-a rămas nimic.
N-am uitat nici măcar soldatul de tablă
Care e șchiop și vorbește peltic.

Coperta cioplită în chipuri
Cu briceagul, ca o portiță
Așteaptă acum degetele fetei
Cu pantofi de stânjinei și rochiță.

Până să vină însă mâna așteptată,
În cutia cărții de hârtie și fier
Fiindcă poetul care a scris e bolnav,
Păpușile îi fac o scară și îl suie în cer...

ÎN ALTE TOAMNE

În alte toamne număram cocorii
Așezat pe prispă lângă ușă.
Ștergeam plăcuța cu palma
Și desenam norii de cenușă...

Acum au murit toate. Mă gândesc
La degetele istovite pe condei,
La poeziile scrise,
La fata cu părul de aur și tei.

Mi-am adus aminte de bunica,
De dragoste, de toate...
La ce folosesc oare
Stihurile până azi adunate?...

Îmi strâng haina la piept:
Parcă tușesc puțin.
Tinerețea mea nu e multă și n-am irosit-o
Nici cu glorie, nici cu vin.

Mă jucam în colb.
Cine mă mai cunoaște azi în Petricani?
Eu sunt care am scris
Despre ogoare și bolovani!

Eu sunt care am scris
Cum întind brațele fântânile sara
Și cum își leagănă
Gâturile lungi secara!

Nimic. Îmi aduc aminte de bunica,
De dragoste, de norii de cenușă...
Știți: în alte toamne număram cocorii
Așezat pe prispă lângă ușă.

CÂNTEC
DE LEAGĂN SĂRAC

Ochii verzi îți sunt așa de frumoși, ochii verzi,
Draga mamei, pentru bani, ochii cui o să-i
dezmierzi?

Tâmplele tale sunt așa de fine, – lasă nu plânge,
Cine-o să-ți umple tâmplele albe de sânge?

Pieptu-ți de zăpadă crește, – draga mamei,
crește dulce.
Mâine pieptu-ți de zăpadă cine-o să ți-l spurce?

Mâna-ți samănă cu-a tatii, – (cât era de bun cu
noi!)
Mâna-ți ca a tatii cine-o s-o mânjească de noroi?

Obraji-ți sunt ca și ai mamii, – haide, nu scânci,
– fă nani,
Cine-o să-ți lovească-obrajii care samănă cu-ai
mamii?...

FIUL RISIPITOR

Te rog nu fi supărat. E drept,
Am fugit ca fiul risipitor din poezie.
Dar, tată, acum mi-e dor de călimară,
De voi – și de canarul din colivie.

Aș vrea să văd albinele și viteii
În frunte cu stea curată.
În lădița din pod am lăsat
Pușculița și ursulețul de vată.

Eu eram băiat, dar mă jucam cu păpușile,
Le făceam din cârpe colorate rochiță.
Acum mi-e dor de ele
Și de obrajii albi ca o căniță

De lapte ai surorii. Dacă poți
Trimite-mi un măr și două caise crude.
Aș vrea să-mi văd vioara, plăcuța
Și câinele care lătra la scară cu genele ude.

Nu te supăra că sunt departe.
Mâinele mele adună, curate, pe hârtie
Fotografiile ulcioarelor, mălinilor
Și a pernuțelor de păpădie.

Aș vrea să văd însă desenul fântânii
Și ulucelor de la poartă măcar.
Deasemeni mi-e dor sara de cartea cu povești
A lui Robinson Crusoe și de abecedar.

Aș vrea să sărut mâna mamei
Și zăpada ceainicului de porțelan.
Mi-e dor să întind pe cerdac pernuțele
Și să sap în grădină rugii de bostan.

Să-mi scrieți ce fac argații și mălinul.
Aștept scrisoarea voastră cu câteva fărimituri
de pământ în ea. (Și nu uitați cele două caise crude
Ca să-mi lipesc obrajii de ele ca de copilăria mea).

ȘCOALA DIN ORAȘ

Mi-au dat cărți multe. Caiete.
Mi le amintesc bine pe toate.
Toamna era ca și asta. Nu tușeam
Dar îmi era dor de păpușă, de câini și argați poate.

Am plâns mult, Copacii se scuturau.
De la o vreme însă m-am împăcat.
Sara mă ghemuiam deoparte și scriam
Despre Ticuța, despre minge și livezile din sat.

Când mi-au aflat poeziile, domnișoara
A zis că-s frumoase, că sunt poet de samă.
Eu însă nu făceam altceva decât
Să spun, simplu, pe căței cum îi cheamă;

Cum își frânge vântul
Picioroangele lungi prin secară,
Și cum se oglindește cerul în ochii boilor,
Ca în apele gârlei de ceară.

Spuneam că păpușa Ticuței e mânjită de cerneală.
Că Grigore are mustăți și Baba bea rachiu.
Rândurile potrivite frumos erau poezii,
Dar nu pentru asta mă munceam să le scriu...

***

Ridic gulerul. În piept curând florile-au să-mi cadă.
Dar ca să scrii stihuri nu trebuiesc mulți ani!
Chiar la noapte voi migăli ceva
Despre icoane, despre gâze și vișinii din Petricani.

Totuși parcă încep să plâng. Copacii se scutură
de foi.
Toamna era ca și asta. Mi le amintesc bine toate:
Nu tușeam încă dar îmi era dor
De păpușa Ticuței, de câini și argați poate...

POVESTE

Nu știu: a fost poveste sau farmece?
Căci e lucru știut doar,
Din neamul nostru toți au fost numai popi;
Le erau dragi banii, vinul și cântau în altar.

Aș vrea să scriu mai multe.
Nu mi le amintesc însă bine pe toate.
Știu că a fost vorba de dragoste.
O noapte cu lună. Crengile mălinilor brumate.

I-au tras clopotele câteva zile în șir.
Am vrut să fug de-acasă. Aveam o haină de șiac.
Și azi mi-o aduc aminte: Iarba plină de rouă
Liliacul se scutura pe ceardac.

Nu m-au lăsat nici s-o văd.
Știam însă că fata are părul de aur, ochii liliachii...
Mă opresc în drum: Ce-i cu genele mele iar?
O vreme am căutat-o cu stihuri și poezii.

Vezi, îmi era prea dragă. De aceea nu știu,
A fost poveste sau farmece, căci e lucru știut doar,
Din neamul nostru toți au fost numai popi:
Le erau dragi banii, vinul și cântau în altar...

RUGA FIULUI RISPITOR

Am adus aici ca într-un buzunar,
După atâta drum, o tufănică, o gutuie
Și fotografia dansatoarei de circ
Blondă și șuie.

Eu sunt așa de obosit! Mi-e dor acum
De mâinile mamii și de livadă.
Dacă vrei primește-mă să-mi reazăm
Fruntea pe brațul surorii de zăpadă.

În geamantan se află caietele
Cu nume de flori și fete zvăpăiate.
Lui Grigore, argatul, i-am adus un clondir
De țuică și o cutie cu țigări aromate.

Pe mine mă dor tâmplele însă
De atâtea lumini. Aș vrea de se poate
Să descui sipetul, tată, să-mi văd
Pălăria din clasele primare și șosetele colorate.

În buzunarul de la vestă se află scrisoarea
Voastră de pe urmă și o sticluță de parfum.
Lângă ele e șuvița aurie din părul fetei
Pe umărul căreia mi-am plecat capul în drum.

Eu sunt atâta de bolnav! Te rog de-i cu putință
Spune surorii să-mi aducă diseară cu mâinile ei pale
Două vișine, ceaiul de romaniță, și din copilărie
Cataramele pe care le purtam la sandale...

CĂSUȚA CU POEZIE

Iată că mi-am plecat peste file
Fruntea de zăpadă
Și mi-am scuturat pe hârtie
Sufletul ca pe-o livadă.

Știu, acum sunt mai rău.
Stihurile din cartea asta cu poeme
Sunt înăsprite. În pieptul meu
Ceva e tulbure de la o vreme.

Totuși rândurile înflorite,
Pe care le-am scris
Cu mâna de copil
Și le-am închis

Mai de mult
În căsuțele versului de mătasă
Le-am strâns aici și vi le trimit vouă
Spre iertare acasă.

În ele nu pomenesc
Nici de vin, nici de tusă.
Spun de fiece salcie
Ca de-o mătușă,

De praștie, de minge
Și de argații din curte.
O să găsiți aici
Toate poeziile mele cernute,

Cu degetele de la mâna care
A învățat a desena pe tăbliță
În clasele primare.

Acum sunt mai rău.
Au venit de la o vreme ani,
În care condeiul meu adună
Adună slove aspre ca niște bolovani.

Am păstrat totuși,
Cu mare grijă închise,
În colivia asta
Cu faguri de vise,

Toate stihurile în care
Spun cum clădeam sub cerdac,
Îmbrăcat cu rochiță,
Căsuțe de nisip și liliac.

N-am uitat nimic.
Le am aici scrise.
Spun cum strângeam
Lemne și caise

Pentru odaia păpușilor
Mare cât o cutie,
Și pentru toate
Am câte-o poezie.

Pentru inima soldatului
De plumb și cositor,
Care a căzut în ceainic
Și i s-a topit jumătatea de picior,

Pentru pisoiul pe care
L-a mușcat câinele într-o noapte,
Pentru cerceii vișinelor
Culese necoapte,

Și pentru trandafirul
Care, – desfrunzat, –
Se cernea pe scări
Când am plecat din sat.

Pentru toate lucrurile mici am ascuns
În căsuță slove de zahăr fărâmat.

Pentru roua adunată
Ca niște lacrămi de cositor
Pe genele mușcatelor și garoafelor.
Și pentru mohor,

Și pentru laptele fiert în căniță
Și pentru iarbă chiar...
Le-am tupilat îngrămădite, aici,
În cutia cu versuri de chilimbar.

Am strâns de toate: baloane de păpădie,
Praștii și soldați de tinichea.
Lângă aripa fluturelui cafeniu
Am așezat o stea,

Lângă un cărăbuș de argint
Am lăsat o furnică cenușie,
Ca un vârf de creion și le-am iscălit
De-asupra: Căsuța cu poezie.

Eu n-am să mai pot scrie cu mâna
Care a desenat pe tăbliță
Case cu acoperișuri strâmbe,
Nici cu vârful de peniță,

Care a migălit în caietul albastru
Rugăciuni ușoare
Pentru gâzele roșii, pentru copii bolnavi
Și pentru roua căzută pe ogoare.

Stihurile mele au să fie de-acum
Aspre ca niște drumuri cu bolovani...
De-aceea am adunat căsuța asta
Cu poezii fără ani,

Și v-o trimit vouă cu aripele strânse
În câțiva faguri de vise.
N-am uitat nimic: nici ulcioarele, nici năutul.
Toate sunt înăuntru închise.

Și acum aproape de ziuă,
E gata ultima cutie
În care mi-am strâns cojile
De portocală și copilărie.

Lucrând la împachetat amintirile
Cu sfoară și cuvinte colorate,
Virgil scrie adresa
Și plânge peste toate...

AUTOPORTRET

Aici am închis cartea, –
Am tras coperta ca o perdea.
Pe zăpada filei am însemnat ultimul punct
Cât o furnică și alături o stea.

Dar fiindcă pentru mine
Nu am nici o căsuță, nici măcar o floare
În cartea asta cu păpuși
De vată și ulcioare,

Iau puțină cerneală
Un creion chimic și acuarele.
Desenez pentru degete trei linii
Și așez vopsea peste ele.

Pentru frunte o tăbliță de ceară.
Două coji de portocală
Pentru obraji; în loc de sprâncene
Însemn câteva pete de cerneală.

Apoi împrăștii cărbune mult.
Pentru portretul meu ajunge.
Ochii nu se văd, fiindcă omul care scrie
Stă cu capul între mâini și plânge...

CALIGRAFIE PE ZĂPADĂ

NOI I-AM IUBIT PE TOȚI

Noi i-am iubit pe toți – Noi
I-am cântat pe toți – suflete pur ca o coală de scris!
De ce ne lăcrimează oare steaua pe frunte?
De ce ne sângeră, noaptea, pieptul în vis?

În toate serile și-a culcat luna obrazul
Pe câte-o filă a caietelor mele.
(Și-acum la fereastră plopul luminează
Ca un policandru aprins de stele).

Am cântat lacrima asinilor, curată ca toporașii,
Pe care nimeni nu le-o citește în privirile bune.
Am cântat clopotele macilor pe care – la moartea
Florilor – nimeni nu le-aude cum încep să sune...

Am iubit copacii rătăciți, ca ostașii învinși
Pe funduri de prăpăstii, în munte
Și gutuile galbene cum sunt bolnavii
Sărutați de moarte pe frunte.

Am păstrat amintirile din clasele primare:
Luna albastră adormită seara pe abecedar,
Lacrima luceafărului picurată pe bucata de pâine
Și privirile unei fete ascunse, cu florile, în ierbar.

Totuși pretutindeni numai luna
Mi-a 'ntins cearșafuri albe pentru hodină.
Doar ea mi-a oblojit, în drum rănile de cerneală
Și sânge, cu bandajele moi, de lumină.

***

Până azi noi i-am iubit pe toți. Noi
I-am cântat pe toți – suflete curat ca fila de scris.
De ce ne lăcrimează acum steaua pe frunte?
De ce ne sângeră, noaptea, pieptul în vis?

***

Cetesc în privirile asinilor, de la o vreme,
Inima cea mai caldă: inima ca o floare tremurată
Peste viața lor neagră cum e pâinea de secară
Cade din cer lacrima 'ntâiei stele, curată.

Rogu-te! Lângă această privire
– Caldă ca un pahar cu ceai –
Îngenunchează! sufletul meu biciuit
Pretutindenea ca hoții de cai...

DE-AI ȘTI...

De-ai ști cât mă doare fuga aceasta prin povești
Cu pulpana pieptului desfăcută!
Tu mă certi că sărut gura fetelor zvăpăiate
Și mâinele lor de cucută.
Ești dezolat că, leoarcă de cântec,
Sărut genunchii ploii
Și mă trag scaieți – haimanale – de poalele mantăii.

De-ai vedea, însă, cum
Sărut sara stelele aprinse ca pipetele de tutun
Și mi se umple gura, cald – ca de sânge – de
rugăciune,
Tată, ai trimite argatul, lăcrămând,
Cu pantofii iertării după mine...

RUGĂCIUNE

Nu-s vrednic să-mi calce-n cerneală
Piciorul lunii cu condur de beteală,
Nici să-mi crească stihul cât secara.
Rogu-Te nu mai îmi umple, Doamne, cu stele
călimara.
Stemele de ghindă, aur și trifoi,
Pe cari le am sub pieptar –ia-le 'napoi!
Ia zăpezile ce mi se scutură pe mâini,
Zarzării și lacrămile dogorite: albe pâini!

Mi-e fruntea mânjită de singurătate, de cucută.
Ia, Doamne 'napoi și buzele fetii care mă sărută...
Ia steaua pe care-o port, ia-mi penița de păpădie:
Nu-s vrednic să mi se scuture luceferii pe hârtie!

LACRIMĂ

Dacă m-ai vedea, nici tu nu m-ai cunoaște acum.
Mi-s ochii arși de vise ca pipele de tutun.
Sara tusea îmi izbucnește, bulboane, bulboane,
sub pieptar
Și oamenii de-aici râd când beau apă, plângând,
Din condurul lunii, ca din pahar.
Ți le-aș povesti toate cu migală
Dar tu vei crede că anume am amestecat
Lacrămile cu cerneală.
Vei crede iar că mi-am pudrat scrisoarea cu argint
Înadins ca să te mint.
Neîncrederea ta mi-ar face însă prea mult rău,
cum sunt,
Că mi s-ar umple călimara și inima cu pământ.
De aceea nu te mai implor să sădești în cărare
Nici un fir de busuioc și iertare.

Ce te-aș mai ruga,
E ca la primirea veștii să îngropi în livadă –
Fiindcă eu n-am să mai fiu –
Plăcuța și fotografia mea.

ELEGIE

Mai am în buzunar câteva roșcove crude.
Mă opresc în drum – îmi mușc degetele
Ca pe niște agude –
Și îți scriu, tată, simplu cum aș plânge sau juca.
Oare dacă rămâneam ce era?
Aș fi udat sara harbujii cu apă,
Aș fi purtat cobilița luceafărului ca pe-o sapă,
Aș fi sărutat altița de bumbac a cărării lactee
Și m-aș fi închinat, ca oricare, bărbat sau femeie,
Sfinților cu mâini albastre din icoane.

N-aș fi putut duce și eu pădurile ca pe sumane,
În spate, și n-aș fi știut oare,
A desena aripile satului cu plugul claselor primare?
Tată, de ce am fost răi amândoi
Și ne-am despicat bucuria ca pe o floare de trifoi?...

MUCENICA

Mi-amintesc sfintele, rugăciunile săptămânii.
(Cât erau de frumoase. Uneori te făceau să plângi.)
Într-una Sfintei Paraschiva îi tăiaseră cu sabia, sânii.
Ceilalți sfinți lăcrămau cu ochii albaștri, ca
toporașii, pe genele lungi.

Soldații din icoane priveau, în picioare
Cu orbitele pline de cucută.
(Nici unul nu se înduioșa însă de sângele
Căzut în picuri mari cât monedele de-o sută.)

Singur preotul cânta calm
Parcă dezmierda brațul unei viori.
Lângă altar creștea policandrul:
Zarzăr cu crengile pline de flori.

Afară, sub umărul bisericii, se legănau –
Aprinse cădelnițe – ramurile de tei.
Și parcă sânii tăiați ai sfintei – în strane –
Le dureau acum și pe celelate femei.

ELEGIE

Cu flautul ud de rachiuri tari
Te caut pretutindenea și acum.
În pumnii făcuți căuș
Îți adun urmele sandalelor de pe drum.

De la o vreme însă, prin întuneric,
Prea îmi ard ochii ca licuricii:
Și asta e rău.

Trupul îmi atârnă de suflet greu ca un steag...

Totuși dacă vestea asta vă va ajunge –
Prin cine știe ce greșală –
Tu și surorile să știți că puteți purta
Peste doliu beteală.

VACANȚA

Altă dată vacanțele se așterneau
Albe cărți de cetire peste Petricani –
Vișinii, la scară, așteptau sania
Cu saricele zăpezii pe umeri ca niște țărani.

Plopii străjuiau cu căciulile `nalte, brumării.
Câteodată lătratul câinelui despica noaptea: spadă.
Peste cer, deasupra ferestrei, se-ntindea
Pentru Moș Crăciun, Calea lactee, albă stradă.

De aseară umblu cu tristețea pe umeri prin oraș.
Decemvrie se cerne molcom peste turlele cafenii.
Mână care scrii stihuri, cum o să primești acum
Pătată de cerneală, pe mușul tău cu jucării?

SCRISOAREA COCORILOR

De-atunci îmi duc într-una pe umărul stâng
Tristețea ca pe-un hulub. Brățara de la mână
O sărut și-mi vine să plâng:
În livezile de aici sunt atâtea poame,
Și de mătasea roșie a niciuneia nu mi-e foame!
Condeiul mă doare ca un deget de la mână
Când îl moi în călimară...
Tată, de ce nu pricepi că în fiecare primăvară,
Urmele pașilor mei le caută plugurile pe ogoare?
Tu ai învățat a ceti – de ce nu înțelegi, oare,
Că scrisorile triste, despre mine ți le scriu
Deasupra casei triunghiurile de cocoare?

LÂNGĂ TĂBLIȚĂ

Mă așez la pupitrul cu stihuri mâhnit.
De nu eram poet mă făceam zugrav de icoane,
Dar și atunci, aș fi cheltuit, ca bețivii, anii
Și m-ar fi despuiat pribegia de bucurii și sumane.

Șapca aș fi purtat-o peste ochi, pleoștită și-atunci,
În călimară tot așa aș fi turnat rachiu
Iar la icoana lui Christos și-a tatii, cu busuiocul
Lacrămii – la fel aș fi îngenunchiat sara, târziu.

Aș fi umblat îmbrățișat pe drum
Cu plopii strânși în mantăi ca haiducii,
Și mi-aș fi plecat tâmplele, întors acasă –
Pe tăblița unde am desenat odată – cățeii și cucii.

Știu bine: de nu scriam stihuri, mă făceam
Caligraf de icoane. Dar și atunci cu vorba peltică
Aș fi sărutat gutuii pe obraz – și tot așa
Mi-ar fi jucat peste inimă fata de pică!

PLÂNGEREA FIULUI RISIPITOR

De câteva zile drumul îmi arde picioru'n sandală.
Aș vrea să-ți scriu
Dar condeiul nu se mai mânjește de cerneală și
vise.
Îți vorbesc, tată, simplu cum aș culege
Coacăze verzi sau caise.
Oare greșala mea a fost așa de temută?
Degetul mă doare ca un fluier de cucută
Și-aș vrea să plâng.
Oamenii de-aici îmi văd mâinile murdare de tuș
Și nu mi le mai strâng.
Fetele își feresc gura de sărutarea mea
Și asta îmi face rău cât să-ți spun n-aș putea.
M-aș gândi la câinele și pisoiul alb – dar,
Amintirea lor mă doare chiar în ierbar...
Și după toate cele întâmplate
Fata cu pantofii descheiați ca o lalea
Tată,
A dansat atât de aspru peste inima mea!

ARLECHIN

Îmi sună inima a aur, a smaralde grele
Și mă așteaptă cerul – pentru logodnă – cu-o
tavă plină de inele.

Port stea în creștet: cât un crin o stea de zăpadă.
Stihul meu miroase a tutun, a garoafe și-a livadă.

Cu condeiul luceferii îi pot face ape, nuferi, țintar;
Hai, nu te mai uita cum mi se prăbușesc nămeții
tusei sub pieptar.

ELEGIE

M-aș întoarce 'napoi. Mai am în sân
O tilincă de soc și o creangă de mălin.
Pe umăr port steaua copilăriei,
Cât o portocală!
Mâinile mi-s murdare însă
De prea multe povești și cerneală.
Drumul mă doare ca un bandaj de rouă.
Ulucele de la poartă le-aș prinde cu mâinile amândouă
Și le-aș mușca zăbrelele de cretă.
Sara, amintirea canarului îmi strânge degetul ca o verighetă...
Tată, și din toate cele,
Tu nu știi cum îmi ard urechea bănuții nalbei: steme grele
Cum mă dor florile mălinilor și ale castanilor
De-aici când înfloresc, primăvara.
Îmi iese 'nainte cu sulițe lungi, secara.
Porumbul mă urmărește
Pretutindenea în drum,
Cu pampoanele 'nalte și-acum.
Toate îmi aduc aminte de voi și de acasă.
Uite, iarba își răsucește a ciudă

Tuleiele de mătasă:
(Ca ale mele sunt, la douăzeci de ani, tată,
Și-mi vine-a plânge: buzele mele nu cunosc
Piersica sânului de fată!).

INSCRIPȚIE

Rău nimănui n-am făcut.
Cu degetele pătate de cerneală și tuș
Am desenat pe caiet iarba tristeților
Și leagănele-orzoaicei, pentru păpuși.

În sân păstrez numele izvoarelor
Și mustățile secarei răsucite sub stele.
Cântecele și mâhnirile Petricanilor
Le port cu mine: brățări și inele.

Mulți m-au uitat. Totuși eu sunt acela care am
purtat
De gât vișinii, ca pe bețivi, prin gârlele ogoarelor.
Eu sunt care am aruncat de pe prispă garoafe
Și mahmudele pe abecedarul cafeniu al
cocoarelor.

Acum parcă mă dor tâmplele de tristețe.
Afară stelele se scutură, galbene, de floare.
Curând n-o să mai știți nici ochii mei cum erau!
Dar ce dracu, plâng de-a-binelea oare?

Totuși eu rău nimănui n-am făcut.
Cu mâinile mânjite de cerneală și tuș
Am desenat pe caiet iarba tristeților
Și leagănele-orzoaicei, pentru păpuși...

FUMEZ CU PLOPII

Îmi fumez cu plopii tristețea
Ca pe țigări lungi, în colțul gurii,
Și azi mă strivesc, jucându-mi peste piept,
Picioarele pădurii.

Oare de ce nu vrei să arunci în drum
Un bob de îngăduință și nalbă?
Uite mă doare urechea (tu știi cât era de albă!)
Sara mâna caută inelul să ți-l sărute.
Tată, mintea ta nu se poate să n-o știe:
E mâna pe care tu singur ai învățat-o să scrie ...
De la un timp încoace
Remușcarea și soarele îmi înțeapă umerii
Cu spini lungi, dar n-am ce le face.
Toate astea mă-ndeamnă să-mi umplu
buzunarul
cu pământ.
(E a doliu, o știi bine). Aș vrea totuși, tată,
Tu și argatul să primiți scrisoarea asta de la mine...

STEAG ALB

E un alfabet destul de simplu acesta al cocoarelor
(Îl pot învăța și copiii din școala primară)
Dar frunzele aguzilor îngălbenite ca o frunte
Și luna care flutură un steag alb în fiecare sară?

Tu ai fi putut să le cetești (cum ceteai odată
scrisorile mele)
Atunci, drumul ți-ar fi îngenunchiat ca un asin
la poartă.
Nu vrei! și ai dreptate: Eu știu că nici un copac
Nu își cheamă înapoi frunza moartă.

Totuși se întâmplă atâtea lucruri neașteptate!
Chiar astă seară s-ar putea ca ciobanii
Plecați cu luceferii pe umeri spre cetate –
Odată cu roțile de caș din samare, pe buciume
să poarte
Și pecetea unei vești de moarte.

Ei vor fi străini însă de tot ce s-a petrecut
În inima omului cu mustața veștejită ca un plaur.
De-aceea, fără nici o remușcare – foarte simplu –
Îi vor tăia degetul ca să-i ia inelul de aur.

ÎNTOARCERE, TOAMNA

La 'ntoarcere o să mă-ntâmpine plopii de aur,
Iar nucii rătăciți prin vii
Au să-și arunce – a chef –
Peste garduri, șepcile cafenii.

Salcia îmi va face noaptea
Descântece în ulcica lunii albastră
Și o să-mi păzească tihna bradul
Cu vestonul verde – husar – la fereastră.

Iarna se va așterne apoi – se va așterne:
Albă carte de rugăciuni...
De ce plângi când îmi scutură tusea
Pieptul ca pe-o livadă de pruni?...

DESTIN

Îmi calcă drumul, strivindu-mă,
Cu picioarele peste piept.
Totuși, abătut, cânt pretutindenea
Cu inima ninsă de rugăciune pe umărul drept.
Opresc fântânile și le sărut mânile în câmp.
La toate răscrucile – cu luceafărul pătat de sânge
la carâmb
Îngenunchez spre Miazănoapte – supus.

Și-mi duc, din ce în ce mai gârbov –
Steaua albă către Apus.

ANIVERSARE

Peste livadă lacrima luceafărului picură de aseară
albastră
Flăcările verzi ale bradului ard, triste, la fereastră
Și e o lună plânsă pe cer ca obrazul domniței
în robie.
De ce mi se umezește iarăși de sânge stihul
desenat pe hârtie?

Caut prin zăpezile caietelor din școala primară.
Mă văd rătăcind pretutindeni, sub braț cu
pâinea lunii de secară.
Douăzeci de ani. Iată! Ninsoarea prinde-ncet să
cadă:
Parcă mi-ar plânge, peste umeri, văzduhul cu
lacrimi albe de zăpadă.

ÎNCHINARE

Mi-s ochii negri, ca de cerneală, de atâta tristețe
și drum
Prin somn parcă-mi lăcrămează cineva pe umăr
și acum.
Mi-e pasul greu cum e pământul ud
Și-și scutură cocorii aripele a doliu peste pieptul
meu crud.
Doamne, de ce mi-s dimineața, când soarele
încă n-ajunge,
Buzele și toate visele pătate parcă de sânge?
Obrajii îmi sunt dogoriți de-o teamă cumplită
Și seara mă clatin, singur, pe marginea plânsului,
ca o salcie despletită...

Îmi răscolește vântul toată noaptea prin piept,
șuierând
Mi-e teamă să-nmoi condeiu-n cerneală...
Ajută-mă! Peste visele mele, Doamne, pieptul
nu știu cui
Sângeră 'ntr-una ca peste-un ghem de beteală!...

CAPTIVA

Ostașii o luaseră trofeu, gândind, ca pe un
trandafir.
Să-i poarte împăratul inima la cheutoarea tunicii.
Calea robilor părea în seara-aceea desenată pe
cer cu tibișir
Și nici străjile n-au văzut lacrima scrisă de zborul
rândunicii.

Sânii captivei erau albi cum e laptele și peste ei
Mărgelele făcute din scoici moarte și scumpe
lăcrămau.
Câteva dansatoare (vreo trei)
Și-au sfâșiat rochițele în dans și aburite de vin
cântau.

Cu toate acestea în zori nimeni nu știa numele
fetei aduse din război
Nici dacă inima și trupul ei erau (precum se
crede) ca zăpada
Înainte de a-i săruta împăratul coapsa și sânii
amândoi,
Fata și-a tăiat șiragul de mărgele și gâtul cu spada.

RUGĂCIUNE

Nu știu cine ești de plângi peste obrazul meu
atâta de fierbinte
În van ți-am căutat numele printre ierburi,
oameni și cuvinte.

Te simt totuși cum îmi stingi candela, îmi
răstorni călimara
Și te zbuciumi lângă mine, așa cum s-ar frânge,
despletită, secara.
De ce lăcrămezi peste fruntea mea într-una fără
vorbe, fără nume?
De ce-mi treci noaptea peste piept cu pași de
piatră. Spune:
E cineva din altă lume în lacrima ta care plânge?
Cine te-a trimis să-mi sfâșii stihul, să-mi
umezești versul de sânge?
Rogu-te, nu mai viscoli peste mine, într-una,
cu tăciune, gemete și cucute.
Uite, mi-e sufletul pe buze: dacă vrei ia-l ca pe
un cântec și du-te!...

RUGĂCIUNE DE MOARTE

Pentru cine mi-adun eu, Doamne, visele și
lacrima până târziu
În cănițele versului și cu cerneală de argint de ce
le mai scriu?
Pentru cine îmi înfloresc în piept macii și
nămeții de lămâiță, sara?
Uite mă bate pribegia cum biciue vântul secara.
În patul meu își cerne singurătatea de la o
vreme, zăpezile
Și mă acopăr cu frunzele moarte, pretutindeni,
toate livezile.
Mi-e gura arsă de rugăciune ca de băuturi prea tari.
Pentru cine urc oare, printre poveștile cât
munții, drumul de tâlhari?
Iată, îmi desfac pieptul și mă așez, aici, cu buzele
ude de sânge în noroi:
Rogu-Te, culege-mi, Doamne, pentru un asin
flămând din cer – inima ca pe o floare de trifoi!

ARMAND CĂLINESCU

POEM

Doamnei Adela Armand Călinescu

CUM SĂ TE CUPRIND...

Cum să-ți cuprind clocotul biruitor
Și vitejia furtunoasă în vers?
Cum să însemn trecerea ta prin istorie
Ca a apelor care sparg munții în mers?

Cum să ajung oare, cu poezia,
Până la fruntea ta aprinsă de soare,
Și de unde să iau, luminate Sfetnice, pentru
lacrima
Din inima țării, atâtea izvoare?...

AȘA CUM AI RĂMAS

Așa cum ai rămas în istorie
Pe fila de sânge fierbinte
Nu te poate balada cuprinde
Cu lacrima ei în cuvinte.

Încerc să urc până la tine
Printre vrăjmășii și soroace de sânge:
Stihul se încovoaie însă ca o salcie,
Peste amintirea ta și plânge.

PAGINA CĂRȚII...

Pagina cărții unde scrie despre tine
E udă și-acuma de sânge fierbinte.
Școlarii învață lecția cu geana aburită
Și se-nchină slovei de aur poporul cuminte.

Hrisoavele țării păstra-vor amintirea ta
Care-a trecut de-atunci în baladă,
Ca pe-o icoană mare, desenată cu sânge,
Pe fila istoriei noastre de zăpadă.

CINE POATE UITA...

Cine poate uita dăruirea de sânge,
Și moartea ta ca-n legendele dace?
Cine poate să uite viața sacrificată
Pentru țara flămândă de pace?

Și-acum, la hotare – cu degetele lor de fier –
Desprinse seara de pe carabină,
Pentru sufletul tău care i-a iubit,
Ostașii țării se-nchină...

DORMI LINIȘTIT

Dormi liniștit, mărite sfetnic, dormi liniștit!
Lângă Tron, cu dulama credințelor de zăpadă,
Poporul veghează: oștire de plugari, cum o știi,
Cu dârjenii și vitejii de baladă.

Tu, dormi liniștit: Și după moarte tot lângă Regi,
La Curtea de Argeș, sfetnic fără de prihană!
La noi e liniște. Din când în când doar inima
Picură-o lacrimă peste amintirea ta, ca peste-o
icoană...

CEASUL DE RUGĂCIUNE

POEME

RUGĂCIUNE PENTRU AVIATORII CĂZUȚI

Voi, prieteni, rugați-vă pentru zburătorii căzuți
astă noapte, în luptă!
Dacă aripele lor s-au lovit, prin întuneric, de
moarte,
Rugați-vă să le cadă cenușa, undeva peste ape,
departe,
Ca să nu-i doară cenușa trupurilor moarte!..

Dacă aripele lor s-au frânt în gârlele negre ale
norilor,
Sau pe umerii aspri de vânt,
Rugați-vă să le cadă cenușa peste tulpinele florilor,
(Să nu-i doară trupurile, când s-or lovi de
pământ!...)

Dacă au căzut din cer peste o țară străină,
Rugați-vă, prieteni, ca până jos din trupurile lor
nimic să nu rămână.
Rugați-vă, atunci, vântului, cu inimile de
lacrămi grele,
Să le aducă cenușa trupurilor, lin, printre stele,
Până la noi;

S-o scuture peste lanurile noastre de trifoi,
Peste apele, peste câmpiile noastre de mătasă:
Să le fie cenușa și mormintele lor, între grădinile
noastre, acasă!...

ÎNCHINARE

Versurile astea triste – ca pe un fân cosit – dragă,
Ți le aștern ție la picioare.
Inima mea sângeră între ele, ca între brazdele de
iarbă, o fragă,
Iar când îți scriu, plopul tremură de durere în
tunica lui de răcoare.

Pieptul mi-e dogorit de rugăciune, ca de pojar.
De câtăva vreme rătăcesc prin propriile-mi vise,
– fără hodină
Ca printre ierburi uriașe, fugărit de poteră, un
tâlhar.
Iată, și-acum – ca un coif de jandarm – mă
urmărește luna, de pe colină.

Curând, eu poate îmi voiu părăsi trupul, ca pe
un steag,
Lăsându-l, sângerat, vrăjmașilor mei pe iarba
asta de mătasă...
Tu, dragă, așteaptă-mă însă: ca un hulub speriat
de gloanțe,
Sufletul meu se va întoarce atunci, singur, acasă...

UNEORI, SEARA...

Uneori, seara, mi se făcea dor de cai.
(O, privirile lor calde ca un pahar de ceai...)
Mi se făcea dor de trifoiul cu rouă și crud.
(Șuierul coasei, ca zborul rândunicii, și-acum îl aud).

Acolo, noaptea, luna batea cu zăpadă-n fereastră.
Nucul se troienea în nămeți, ca o sanie-albastră.
Iată, văd plopul înalt cât un haiduc, la poartă,
(Lacrima mea picură și azi pe ceardac, odată cu frunza lui moartă).

Tu n-ai priceput, însă, de ce se aburesc privirile, uneori,
Când scriu pe cer – ca elevii de școala primară – șirurile de cocori.
Inimă întunecată ca aripa lăstunului muiată-n cafea:
Ce dracu! iar lunecă pe geană, fierbinte, o stea...

ÎNSEMNĂRI

Nu sunt un poet mare: știu!
Cocorii, cu aripa lor, ca o peniță de fier,
Toamna, când pleacă, scriu stihuri mult mai
frumoase
Decât mâinile mele, pe fila cenușie de cer.

Plugurile, primăvara, târîndu-se în genunchi,
sapă-n pământul tare,
Rugăciuni mult mai îndurerate, pe ogoare.
Laptele, adus în cănița de lut, la revărsatul zilei,
E și el mai curat decât visul lăcrămat pe
marginea acestei file.

Apoi brazdele de iarbă, așezate pe luncă, de coasă,
Ca niște strofe, la marginea satului, deoparte!...
(O, și azi văd macii, cosiți, pe iarba udă,
Picurând ca niște lacrămi, pe-o pagină verde, de
carte!)

Dar, iată, luna se stinge, ca o lampă, la fereastră.
Versul, migălit toată noaptea cu cerneală, îl tai,
Și, cu ochiul aburit, privesc întristat în zare,
Berzele, aceste foi de calendar ale lunii Mai...

RUGĂCIUNE ÎNAINTE DE A PORNI LA ATACUL CAZEMATELOR

Diseară vom porni la asalt spre cazemate. Spre
cazemate...
Acum fumăm, întinși pe iarba deasă și pregătim,
îngânduraţi, armele automate.

Doamne, fii bun și fă ca în toiul luptei luna să
nu mai răsară.
(Ca să nu vedem ochii camarazilor noștri
care-au să moară!...)

Doamne, fă ca în toiul luptei, stelele toate să fie
acoperite de nori.
(Ca să nu vedem sângele lor, care va înroși
pământul, ca niște bujori!...)

Fă, Doamne, apoi, ca în timpul atacului, să vină
o ploaie cumplită.
(Dacă va ploua, nu vom simți cum ne curg
năduşelile – ori sângele – pe fruntea dogorită).

Doamne, în timpul asaltului, fă să sufle vântul,
dacă vrei...

(Atunci, urechile noastre n-au să mai audă
plânsetul răniților, care cheamă pe brancardieri
la ei!...)

Doamne, rogu-Te, fă ca în timpul luptei,
tunurile noastre să bubuie-ntr-una, departe.
(Să nu auzim, Doamne, lângă noi, cum răniții își
strigă iubitele, mamele și surorile, înainte de
moarte!...)

RUGĂCIUNE PENTRU UN PLUTON DE INFANTERIȘTI

Camarazii mei dragi, mâine voi veți porni la un atac mare.
Acum văzduhul e calm. Numai tunica albastră a cerului
E pătată de sângele apusului, care
Curge din văzduh pe spicele aurii de orzoaică și grâu, peste ogoare.

Unii dintre voi veți lăsa, mâine, pe câmpiile dușmane,
Câte o căniță plină cu sânge, care va curge din rănile voastre prin bluze și vestoane.
Să nu fiți însă triști: Mâine va fi o dimineață limpede.
Iarba înaltă și grasă
Peste care veți zăcea, va fi răcoritoare și moale, ca de mătasă.

Dacă veți cădea peste spicele înalte de orz sau secară,
Ele vă vor ține umbră și vă vor ascunde de gloanțe, până în seară,

Când vor veni brancardierii să vă caute prin
noapte.
Dar să nu fiți triști: Mâine, până în zori, stelele
vor fi mari și frumoase, ca niște caise coapte.

Unii dintre voi vor fi răniți și au să rămână
pierduți pe câmpuri, până la înnoptate,
Dar să nu fiți triști: Seara, lumina stelelor se va
vărsa, ca untdelemnul, peste rănile voastre
sângerate.
Ceasurile vor trece multe și, dacă nu va ajunge
nimeni până la voi,
Să nu fiți îngrijați: Razele albe ale luceferilor vă
vor înfășa rănile, ca niște bandaje moi.

Să nu vă fie, apoi, frică de moarte,
(căci unii dintre voi au să moară;)
Lanurile pe care veți cădea voi, se vor zbuciuma
până în seară,

Frângându-și spicele, de jale, ca niște mame
cărora le-au murit flăcăii.
Și, noaptea, întunericul se va așterne, ca un doliu
uriaș, pentru voi, peste umerii văii.

Unii își vor pierde în luptă o mână, poate un
picior.
Cine știe?
Să nu fiți, însă, triști: Luna va plânge, palidă,
pentru voi, într-una, peste nesfârșita câmpie...

CUPRINS

Poezia lui Constantin Virgil Gheorghiu 5

VIAȚA DE TOATE ZILELE
A POETULUI

Scrisoare tatii 17
Jurnalul poetului de șapte ani (fragment) 20
Mărturisire 23
Cântec 25
Camaradul meu de bancă 27
Almanah 28
În alte toamne 30
Cântec de leagăn sărac 32
Fiul risipitor 33
Școala din oraș 35
Poveste 37
Ruga fiului rispitor 38
Căsuța cu poezie 40
Autoportret 44

CALIGRAFIE PE ZĂPADĂ

Noi i-am iubit pe toți 47
De-ai ști 49
Rugăciune 50
Lacrimă 51

Elegie 52
Mucenica 53
Elegie 54
Vacanța 55
Scrisoarea cocorilor 56
Lângă tăbliță 57
Plângerea fiului risipitor 58
Arlechin 59
Elegie 60
Inscripție 62
Fumez cu plopii 63
Steag alb 64
Întoarcere, toamna 65
Destin 66
Aniversare 67
Închinare 68
Captiva 69
Rugăciune 70
Rugăciune de moarte 71

ARMAND CĂLINESCU. POEM

Cum să te cuprind 75
Așa cum ai rămas 76
Pagina cărții 77
Cine poate uita 78
Dormi liniștit 79

CEASUL DE RUGĂCIUNE. POEME

Rugăciune pentru aviatorii căzuți 83
Închinare 85

Uneori, seara... 86
Însemnări 87
Rugăciune înainte de a porni la atacul cazematelor 88
Rugăciune pentru un pluton de infanteriști 90

Comenzi:
www.librariasophia.ro

Difuzare:
SUPERGRAPH
Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
031216, București
Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro

Vă așteptăm la
LIBRĂRIA SOPHIA
str. Bibescu Vodă nr. 19,
040151, București, sector 4
(lângă Facultatea de Teologie)
tel. 021-336.10.00; 0722.266.618
www.librariasophia.ro

Constantin Virgil Gheorghiu (1916-1992) debutează în 1937 ca poet în *Bilete de papagal*. Apropierea sa de Arghezi (care îi va prefața mai târziu o carte de reportaje) avea să însemne, practic, introducerea definitivă a lui C.V. Gheorghiu în lumea literară.

În 1937, îi va apărea la *Cartea Românească* prima plachetă de poezie, *Viața de toate zilele a poetului*. În 1940, Gheorghiu publică cel de-al doilea volum de versuri – *Caligrafie pe zăpadă* –, care va fi încununat cu *Premiul pentru scriitorii tineri* al *Fundațiilor Regale*. Poetul va lua atitudine, condamnând public, în virtutea credinței sale creștine, asasinarea lui Armand Călinescu și închinând memoriei sale un poem, ce avea să fie publicat în 1940. Ultima plachetă de versuri a lui Constantin Virgil Gheorghiu, de dinaintea exilului său, *Ceasul de rugăciune*, se va bucura și ea de o bună primire în lumea literară.

Deși cunoscut mai cu seamă ca un prolific romancier al exilului românesc postbelic – până în prezent cel mai tradus scriitor român din toate timpurile –, Constantin Virgil Gheorghiu este autorul unei opere poetice ce a rămas nemeritat în umbră. Retipărită acum, după mai bine de opt decenii, ea reîntregește portretul celui ce s-a numit, până la trecerea sa la cele veșnice în 1992, „poetul lui Hristos și al României".

Și pentru toți am scris
Și peste toți am scuturat din sufletul meu
Câte-o petală de vis... (C.V. Gheorghiu)

www.sophia.ro
ISBN: 978-973-136-908-2

18 00